WALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VIII. Kraków, niedziela 18 stycznia 1925 Nr. 14

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 27? — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 400 680.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać **wprost** do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi **nie będą** uwzględnione.
Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje **od 12 do 1** w południe.

Cena Numeru **15** groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Pamiętajcie o sierotach umieszczonych po domach prywatnych i Zakładach.

Szminkowana asymilacya

Kraków, 17 stycznia.

(is) Idea asymilacyi narodowej, która przez kilkadziesiąt lat propagowała hasło ratunku dla żydostwa przez jego zanik, należy dziś do historyi, gdzie zapełni najczarniejsze karty naszych dziejów. Jej wróg śmiertelny, syonizm położył ją na obie łopatki. Odsłonił przed światem i społeczeństwem żydowskim jej nicość etyczną, jej bankructwo polityczne, jej bezprzykładną w historyi ludów zbrodniczość społeczną, gdyż nie było i niema poza asymilacyą żydowską przykładu w historyi, aby naród sam sobie służył świadomie za kata.

Requiescat in pace... Jej pośmiertne szczątki, wałęsające się upiornie po ciemnych kątach narodu, po jakichś tam „Zniczach", „Zarzewiach" czy „Rozwagach" podobne są do owego ducha mickiewiczowskiego, który ani do raju ani do piekła ani do czyśćca dostać się nie może. Ich losem albo opamiętanie się albo miejsce wśród „Galeryjki przechrztów", tak dosadnie scharakteryzowanej niedawno temu na łamach jednego z krakowskich pism antysemickich słowami „psy żydowskie" przez jednego z tej „Galeryjki", znającego snadź dokładnie duchowość swoich bracizdrajców — ks. Unschlichta.

Możnaby tedy zamknąć tę kartę dziejów żydowskich, gdyby nie żył wśród nas jej spadkobierca: indyferentyzm. Partya bezpartyjnych.

Życie żydowskie jest obecnie na przełomie. Walka toczy się w najpełniejszem tego słowa znaczenia o „być lub nie być". Niema czasu ani miejsca na feministyczną, tchórzliwą, ckliwą neutralność wobec najistotniejszych problemów życia żydowskiego. Tysiącem głosów woła ono: „Wszyscy na szańce". Żyjemy w samym środku przecudownego procesu dziejowego, który może kiedyś będzie dla świata jedynym przykładem fenomenalnego odrodzenia się narodu w warunkach, wśród jakich jeszcze żaden naród nie próbował się odbudować. Pozorna irracyonalność naszego istnienia mimo utraty ziemi, języka, mimo rozproszenia geograficznego i rozkawałkowania kulturalnego, tak zagadkowa dla szkolnych historyków i tak nienawistna dla naszych wrogów, a tak jasna dla nas Żydów — cierpieniem w stal zamienionych, ta pozorna irracyonalność stała u kolebki nowoczesnego syonizmu i w niej leżała zagadka powodzenia asymilacyi i wytłumaczenie przeszkód psychicznych, niewiary i pesymizmu, z jakiemi zmagać się musiał syonizm. Trzydziestoletnia praca syonizmu od rozmowy Herzla z bar. Hirschem aż do owego kapitalisty żydowskiego, który 140,000 funtów szterlingów przeznaczył dla Palestyny, od pierwszej freblówki hebrajskiej aż po uniwersytet hebrajski, od walki przeciw kosmopolityzmowi naszej młodzieży do chaluców, od zgiętego karku asymilatorskiego „sztadlena" aż do niemal tryumfalnej podróży Weizmana, przemawiającego dumnie prosto w imieniu narodu, od owych inteligentów, którzy syonizm uważali za obrazę aż do Einsteina, — cała ta trzydziestoletnia praca zmieniła irracyonalny charakter syonizmu w racyonalny, zrozumiały, dla każdego uchwytny ruch. Dawniej trzeba było udowadniać syonizm, krzesać dlań uczucie — dziś widzi go każdy Żyd na każdym kroku. Masa nie pojmuje abstrakcyi, masa chce zmysłami, dotykiem przekonać się, czy coś istnieje, czy nie.

I dziś masa widzi, słyszy tętno nowego życia żydowskiego i rozumie.

Tylko partya bezpartyjnych, tak szczególnie silna w naszym kochanym, ospałym Krakowie i w naszej dzielnicy jeszcze się nie ocknęła. Asymilacya przedzierzgnęła się tu w bezpartyjność i zza węgła rzuca kłody na drogę odrodzenia. Syonizm jest dla niej polityką, asymilacya — nie! Odrodzenie narodu jest dla niej — partyą, asymilacya — bezpartyjnością! A tem sprytnem kłamstwem usypia czujność naszej inteligencyi i zabija wszelki poryw odrodzeniowy w instytucyach humanitarnych, filantropijnych, zawodowych i towarzyskich. I to w czasach, kiedy miarą stosunku do odrodzenia narodu jest tylko czyn. Czyn — wyznanie, czyn — ofiara. I tak to się dzieje, że wszystkie te instytucye „bez partyjne", są zamaskowanym zbiornikiem i rozsadnikiem asymilacyi, tem gorszym, że zakrywającym się listkiem figowym tchórzliwej „bezpartyjności".

Ilekroć mówisz z tymi panami, odżegnywują się od asymilacyi. „Ja, asymilantem, broń Boże! Jestem lepszym Żydem od najlepszego syonisty!"

— „Przyznajesz się Pan do narodowości żydowskiej?" — „Milczy".

— „Do polskiej?"... — Milczy. Nie ma odwagi... Jest bezpartyjny...

Niema dlań nic świętego, nic idealnego. Z wszystkiego pokpiwa: jest bezpartyjny. A po cichu, po kątach wichrzy, buntuje, szczuje, dyplomatyzuje przeciw szkole hebrajskiej przeciw nauczaniu historyi żydowskiej, przeciw szerzeniu sztuki żydowskiej, przeciw istnieniu narodu żydowskiego, przeciw jego walce. A wszystko — bezpartyjnie.

Tylko Palestyny trochę się już boi. Popierać ją raczy łaskawie protekcyjnie, z peryferyi, „goennerhaft", jak mówi Niemiec. Bez wczucia się jako część całości. Jak obcy i jak ów grzesznik z Hagady, powiada: Daj coś dla Waszej Palestyny! Nie dla naszej — dla Waszej!

I n i e daje — bezpartyjnie.

A czasy wołają: „Wszyscy na szańce!" Zdjąć maskę! Za Palestyną lub przeciw niej! Z narodem — lub przeciw niemu! Jasno, otwarcie. Z męskiem wyznaniem wiary. Po tej albo po tamtej stronie wielkiego wysiłku dziejowego naszego narodu! Trzeba mieć odwagę „partyjności".

Bezpartyjność — to sankcya gnuśności, osadzonej na koturnie samolubstwa. Tylko dla narodów szczęśliwych, odpoczywających w dostatku, bezpartyjni mogą stać się błogosławieństwem. Dla narodu w pochodzie i w walce o lepszą przyszłość bezpartyjny jest wrogiem, jak żołnierz w czynnej armii, odmawiający współdziałania w obronie dlatego, bo jest — bezpartyjny.

Bezpartyjność jest w obecnych warunkach szminkowaną asymilacyą, a ta — gorszą jest od asymilacyi. Asymilacya jest bowiem otwartym wrogiem, zaś szminkowana asymilacya — ukrytą żmiją we własnem zanadrzu: nie wiadomo, gdzie i kiedy nas ukąsi. A czyha wciąż...

W przededniu otwarcia sesji sejmowej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16 I. (Sin) W związku ze zbliżającą się sesyą sejmową odwiedził dziś premiera Grabskiego prezes Związku Ludowo-Narodowego poseł Kozicki.

Minister spraw zagranicznych p. Skrzyński wraca do Warszawy w poniedziałek z konferencyi państw bałtyckich w Helsingforsie. We wtorek p. Skrzyński zabierze głos na plenum sejmu.

Na poniedziałkowem posiedzeniu komisyi budżetowej wygłosi minister skarbu p. Grabski ekspose.

Na niedzielę i poniedziałek zapowiedziane są narady następujących klubów: Wyzwolenia, PPS, Ch. D. i NPR. Posiedzenie Koła Żydowskiego nie zostało dotąd wyznaczone.

Konferencye Prezydenta Rzp.

Warszawa, 16 I. (Sin) P. Prezydent Rzeczypospolitej przyjął dziś na dłuższej audyencyi ministra spraw wojskowych gen. Sikorskiego, który p. Prezydenta poinformował o obecnym stanie sprawy organizacyi naczelnych władz wojskowych.

Nadto przyjął p. Prezydent generała Sosnkowskiego, który jest upatrzony na stanowisko delegata Polski do komisyi do spraw rozbrojenia przy Lidze narodów.

Konferencya rabinów z całej Polski

Londyn, 16. 1 PAT. „Jewish Chronicle" w numerze z dn. 10. 1 1925 pisze, że rabinat warszawski postanowił zwołać na miesiąc luty konferencyę wszystkich rabinów w całej Polsce. Oczekują, że w tej konferencyi weźmie udział przeszło ośmiuset rabinów.

Pożyczka z Ameryki w wysokości 50 miljonów dolarów?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16 I, (Sin) Pisma popołudniowe donoszą, że w tych dniach mają być ukończone rokowania o pożyczkę amerykańską. Rząd nie ogłosił w tej sprawie żadnego komunikatu. Ze sfer poinformowanych dowiaduję się natomiast, że poseł polski w Waszyngtonie dr Wróblewski podpisał w tych dniach opcyę na pożyczkę do sumy 50 milionów dolarów. Na podstawie opcyi przysługuje rządowi polskiemu termin do 15 lutego br. na omówienie warunków tranzakcyi. Gdyby do tego terminu jedna ze stron nie zawarła tranzakcyi, przysługuje stronie drugiej zmiana warunków.

Stronnictwa rządowe powiększają budżet na rok 1925

Wbrew woli rządu i — opozycyi

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. I. (Sin) Na komisyi budżetowej, którąj jak wiadomo, obecnie rozpatrywuje budżet ministeryumi rolnictwa, zaznaczyła się ciekawa rozbieżność. Oto stronnictwa, popierające rząd, a więc przedewszy stkiem „Wyzwolenie" i PPS wbrew energicznemu sprzeciwowi ministeryum skarbu do magają się powiększenia budżetu rolnictwa o 200 procent, gdy tymczasem opozycya, chcąc nie chcąc, musi stawać w obronie ministeryum skarbu. Dzieje się to z tej prostej przyczyny, że opozycya zdaje sobie sprawę, iż wszelkie powiększenie budżetu dotknie przedewszystkiem płatników podatków (przemysł, handel, własność ziemską). Nie należy jednak ani na chwilę się łudzić, że ta sytuacya prowadzi do wzmocnienia pozycyi gabinetu p. Grabskiego. Przy lada bowiem sposobności może się okazać, że cały sejm zwraca się przeciw rządowi.

W każdym razie warto stwierdzić, że gdyby komisya budżetowa i nadal okazywała tendencyę powiększania budżetów poszczególnych działów, wydatki preliminowane na sumę 2 miliardów, wzrosłyby do 3 miliardów, tembardziej, że i sam rząd zapowiedział **znaczne rozszerzenie budżetu ministeryum spraw wojskowych.**

W związku też z tem ciekawa jest zapowiedź „Wyzwolenia" i PPS, że pewną nadwyżkę w budżecie starać się będą te kluby zrównoważyć przez obcięcie z budżetu ministeryum spraw wewnętrznych. budżetu policyi państwowej w wysokości 30 milionów złotych.

Podatek przemysłowy będzie złagodzony

Oświadczenie przedstawiciela rządu

Warszawa, 16. 1 PAT. Senacka komisya gospodarstwa społecznego prowadziła dziś dalszą dyskusyę nad sytuacyą gospodarczą państwa. Wyjaśnień udzielał wiceminister skarbu Klarner. Dzięki sporządzeniu budżetu normalnego w połowie stycznia br. ministerstwo skarbu ma jasny pogląd na budżet roku 1924. Podatki bezpośrednie niezupełnie dopisały i mniej niż przewidywano wpłynęło z podatku gruntowego i majątkowego. Więcej dały podatki przemysłowe, **skutkiem tego podatek przemysłowy będzie złagodzony.** Co do podatków pośrednich, dały one plusy. Monopol tytoniowy dał 100 procent więcej, a cła 188 procent więcej. aFtalnie przedstawia się rubryka przedsiębiorstw państwowych. Dochody z lasów obliczone były na 60 milionów, a dały tylko 9 milionów. Co do horoskopów wiceminister recytował cyfry, porywnywując stan obiegu waluty z dnia 1 stycznia 1924 a z dnia 1 stycznia 1925. Dnia 1 stycznia 1924 było marek za 100 milionów, podczas gdy w październiku zr. za 7 0milionów, dnia 1 stycznia 1925 było w obiegn 550 milionów w biletach i 150 milionów w bilonie.

W dyskusyi senator Truskier (Koło Żyd.) prosił **o wydatniejsze udzielanie kredytu.** Senator Kowalczyk na podstawie danych statystycznych wyjaśnił, że mimo iż w górnictwie węglowym na Górnym Śląsku zmniejszono liczbę robotników ze 150 tysięcy na 92 tysiące, ogólna suma wydajności pracy wzrosła. Co do przemysłu hutniczego okazało się, że po zwiększaniu czasu pracy do 10 godzin, przy zmniejszeniu liczby robotników z 42.000 do 25.000, wydajność zwiększyła się o 50 procent. Dlatego huty produkują taniej i mogą konkurować z zagranicą. eSkretarz ekonomicznego komitetu rady ministrów Yidomski stwierdził, że obliczeń podatkowych u nas nie można porównywać z innemi krajami. Wartość złota spadła o 50 procent w stosunku do wartości towarów. Naczelnik wydziału ministerstwa przemysłu Zwoliński zawiadomił, że na różne artykuły pierwszej potrzeby obniżono cło, by dać społeczeństwn możność nabycia ich po lepszej cenie, zniżono także frachty kolejowe w 49 pozycyach, co umożliwi tańszy transport tych artykułów.

O połączenie kolejowe ziemi proszowickiej z Krakowem i Górnym Slaskiem

aWrszawa. 16 I. PAT. Wczoraj w południe zjawiła się u prezesa Banku Gospodarstwa krajowego Steczkowskiego deputacya reprezentująca sejmik pińczowski i miechowski w osobach przewodniczącego p. starosty Lamota i starosty Wasiaka, deputacya miasta Krakowa w osobie wiceprezydenta dra Wielgusa, prezydenta izby przemysłowo-handlowej w Krakowie dr Epsteina, wreszcie deputacya G. Śląska, reprezenta magistratu w Katowicach, reprezentanta związku przemysłowców górnośląskich i związku robotników. Delegacye przedłożyły prezesowi Banku Gospodarstwa krajowego projekt wykończyć się mającej linii kolejowej wązkotorowej, któraby połączyła już istniejącą kolejkę w pińczowskiem przez złotodajną ziemię proszowicką z koleją Kraków—Kocmyrzów. W ten sposób najbogatsza ziemia polska uzyskałaby bezpośrednio połączenie niesłychanie ważne dla celów aprowizacyjnych, z takim ośrodkiem miejskim jak Kraków, a następnie kolejami państwowemi Górnego Śląska, który specyalnie musi walczyć z ciężkiemi warunkami aprowizacyjnemi. Prezes Banku Gospodarstwa krajowego p. Steczkowski obiecał w imieniu banku gospodarstwa krajowego wypuścić długoterminowe 8 proc. obligacye na sumę 600,000 zł w złocie, żądając tylko od zainteresowanych czynników zlombardowania tych obligacyi. W tym celu udała się następnie powyższa deputacya do prezesa banku polskiego p. Karpińskiego, który po przedstawieniu sprawy zapewnił życzliwe współdziałanie w realizacyi tych obligacyi.

Bezczelne zarządzenie litewskiego starosty

Kowno. PAT. Naczelnik powiatu Wiłkomiejskiego wysiedlił wszystkich Żydów pochodzących z Wilna a zamieszkałych w tym powiecie.

Wniosek o podwyższenie czynszów w Austryi

Wiedeń. 16 I. PAT. Na dzisiejszem posiedzeniu rady nadzorczej zgłosiło stronnictwo chrześcijańsko-demokratyczne wniosek o podwyższenie czynszów mieszkaniowych.

Zmiany w ustawie kwaterunkowej

Warszawa. 16 I. PAT. Specyalna podkomisya senatu wyłoniona przez komisyę prawniczą i wojskową, w składzie senatora Balińskiego jako przewodniczącego, senatorów Białego i Bielawskiego jako referentów i senatorów Nowickiego, Koskowskiego i Kernera jako członków, w obecności przedstawiciela ministerstwa spraw wojskowych i ministerstwa skarbu obradowała dalej nad projektem ustawy o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju. Po dyskusyi trwającej cztery godziny, postanowiono wobec uchwalenia specyalnego podatku kwaterunkowego skreślić artykuły 11 do 22 projektu ustawy w brzmieniu uchwalonem przez sejm o rekwizycyach na kwatery stałe. Celem przygotowania zredagowania rozdziału o kwaterach częściowych postanowiono odbyć następne posiedzenie dnia 20 bm.

Nadużycia asenterunkowe w Kaliszu

Warszawa, 16, 1 PAT. Gabinet ministra spraw zagr. komunikuje: W powiatowej komendzie uzupełnień w Kaliszu zostały stwierdzone przez komisyę śledcza DCK. VII. nadużycia przy poborze rekrutów, których się dopuścił personel niższy PKU. Na skutek tego został zawieszony w czynnościach służbowych cały personel wyższy wymienionej PKU, który dopuścił do tego stanu, a personal niższy został aresztowany. P. minister spraw wojskowych w porozumieniu z władzami administracyjnemi wydał odpowiednie zarządzenia celem szybkiego i energicznego przeprowadzenia śledztwa i ukarania winnych.

Wyjazd p. Kętrzyńskiego do Moskwy

Warszawa, 16. 1 (Sin). Nowo mianowany poseł przy rządzie rosyjskim p. Kętrzyński wyjeżdża dziś do Moskwy.

Herbette wręczył listy uwierzetelniające Kalininowi

Moskwa, 16. 1 PAT. „Rosta" podaje: Wczoraj Herbette wręczył Kalininowi listy uwierzytelniające. Ceremoniał odbył się we wielkim pałacu na Kremlu. Ambasador został powitany przez wartę honorową a komendant Kremla złożył mu raport. Ambasador przybył do Kremla w towarzystwie szefa protokołu Floryńskiego, sekretarza ambasady Chartiera i attache Boisangera. W Kremlu obecni byli sekretarz centralnego komitetu wykonawczego Enurow, Cziczerin, Litwinow i szef sekcyi komitetu spraw zagranicznych Sadanin.

Zjazd sowieckich ambasadorów

Paryż, 16. 1 PAT. W związku z wyjazdem do Moskwy, gdzie ambasador paryski spotka się z kolegami z Londynu i Berlina, Matin zauważa, że prawdopodobnie odbędą się tam posiedzenia wielkiej wagi, na których kierownicy sowieccy określą linię polityki, jaka ma być stosowana wobec sąsiadów. Fakt ten zbiega się z otwarciem konferencyi państw bałtyckich, których niezależności zagraża wzmożenie przez Rosyę propagandy bolszewickiej.

Głodówka wybitnej rewolucyonistki w więzieniu bolszewickim

Berlin, 16. 1 PAT. Tel. Comp. Komitet dla obrony rewolucyonistów aresztowanych w Rosyi donosi, że znana rosyjska rewolucyonistka Marya Spirydonowa, która od roku 1920 jest więziona przez rząd sowiecki, ma być zesłana do Turkiestanu. Aby uniknąć zesłania rozpoczęła Spirydonowa głodówkę która trwa jnż 12 dni.

Burzliwe posiedzenie izby francuskiej

Paryż, 16. 1 PAT. Do godziny 2'30 izba deputowanych prowadziła dyskusyę nad interpelacyami w sprawie wydarzeń w związku ze strejkiem w Douarnene minister spraw wewnętrznych potwierdził decyzyę zapewnienia swobody pracy, nieustępując żądaniom przedsiębiorców, dążących do brutalnego stłumienia strejków robotniczych. Postanowienie ministra spotkało się z gorącem poparciem wszystkich stronnictw z wyjątkiem komunistów. Debatę parokrotnie przerywała wrzawa. Po uchwaleniu 330 głosami przeciwko 206 votum zaufania, posiedzenie zamknięto.

Poseł Dr Emil Sommerstein.

Nowa ustawa bankowa, jej wady i krytyka

Znaczenie ustawy dla życia gospodarczego społeczeństwa

(Ciąg dalszy)

Przepisy

o wysokości kapitału akcyjnego,

ze względu na siedzibę Banku uwzględniają nie tylko siedzibę centrali ale i oddziału, tak, iż bank krakowski z chwilą otwarcia oddziału w Warszawie wykazać musi kapitał nie tylko w kwocie 1,500.000 zł. przepisanej dla Krakowa, ale w wysokości 2,500.000 zł. przepisanej dla Warszawy.

Jest to ochrona banków stolicy i dużych kilku miast przed konkurencyą banków prowincyonalnych gospodarczo nie-zupełnie uzasadniona, albowiem otwarcie oddziału jest często nie tyle dowodem wzrostu materyalnego banku, ile wypływem pewnych konieczności gospodarczych i techniki bankowej.

Niesłusznem jest

żądanie kaucyi

od spółek bankowych i jawnych, albowiem one odpowiadają i tak całym majątkiem na swe zobowiązania, a inmobilizowanie jednej dziesiątej części kapitału zakładowego przez cały czas ich istnienia stanowi dla nich dotkliwy uszczerbek gospodarczy.

Trudno też zrozumieć, dlaczego otwarcie oddziału przez bank, należący do osoby fizycznej bądź do jawnej spółki handlowej, a więc nie korzystający z przywilejów banku akcyjnego a nawet przeniesienie siedziby, ma być zależnem od zezwolenia Ministra skarbu i to nawet bez wysłuchania opinii właściwych organizacyi gospodarczych.

Podczas, gdy przy bankach akcyjnych oznaczoną jest w ustawie najmniejsza wysokość kapitału zakładowego, przy bankach nie akcyjnych mową jest nie tylko o najmniejszej ustawowej wysokości, ale ponadto „o odpowiednim kapitale" co zostawia furtkę dla dowolności i prowadzić może do utrudnień na niekorzyść banków nieakcyjnych, a na korzyść akcyjnych.

Niebezpiecznem jest też postanowienie, że Minister skarbu może dla wszelkich banków bądź akcyjnych bądź nieakcyjnych, obniżyć wysokość kapitału zakładowego, jeżeli nie wykonują one wszystkich czynności bankierskich, lecz z pewnych zrezygnują.

Może to doprowadzić do uprzywilejowania pewnych banków akcyjnych; należałoby ściśle określić te czynności bankierskie, których eliminowanie z zakresu działania banku, pociągnąć może obniżenie kapitału zakładowego a także powiedzieć wyraźnie w ustawie, że chodzi tylko o banki nieakcyjne, jak to wynika z obrad ankiety, która poprzedziła wydanie rozporządzenia.

Koncesya uprawnia na ogół do wykonywania wszelkich czynności bankierskich, jedynie do wydawania książeczek wkładkowych, opiewających na okaziciela i takich asygnat kasowych, do wykonywania czynności zastawniczych i do czynności emisyjnych potrzebnem jest specyalnie zezwolenie Ministra Skarbu.

Prawa

do wydawania książeczek wkładkowych,

choćby opiewających na nazwisko, ale płatnych okazicielowi, otrzymać mogą tylko banki akcyjne, i to po 5 latach istnienia i jeżeli wykazują kapitał zakładowy, w podwójnej ustawą przepisanej najmniejszej wysokości.

Postanowienie to jest niesłuszne, zwłaszcza jeżeli się uwzględnia, że § 29 wprowadza racyonalne ograniczenie, że suma wkładów, przyjętych przez Bank na wkładkowe książeczki płatne okazicielowi, nie może przewyższać trzechkrotnej wysokości kapitału zakładowego banku.

Książeczki wkładkowe, choćby płatne okazicielowi nie odgrywają roli papieru obrotowego, ani też nie mają charakteru papieru o pupilarnem bezpieczeństwie.

Utrudnienia te mogą w okresie budzenia zmysłu oszczędnościowego doprowadzić do jego zdławienia.

Do tych samych konsekwencyi prowadzić też może postanowienie, że książeczki wkładkowe płatne okazicielowi, nie mogą być niższe od 50 złotych.

Znaczy się, że banki wogóle nie będą przyjmowały wkładów, niższych od 50 złotych. bo przecie przy tak małych kwotach nie opłaci się manipulacya stwierdzenia identyczności podejmującego wkład.

Chodzi tu chyba o tendencyę skierowania wkładek małych do pocztowej kasy oszczędności, co jednak w praktyce prowadzi do usunięcia gotówki z danej miejscowości z uszczerbkiem dla potrzeb kredytowych miejscowej produkcyi gospodarczej.

Specyalny rozdział rozporządzenia traktuje o bankach akcyjnych, ale dość chaotycznie, nie ujmując wyczerpująco i systematycznie poszczególnych materyi.

Na ogół są postanowienia słuszne, mające na celu podtrzymanie zaufania do Banków akcyjnych i spotęgowanie ich działalności kredytowej.

Wprowadzoną zostaje jako obowiązkowy organ rada nadzorcza z wyboru akcyonaryuszy. Naruszonym jednak został obowiązujący na terenie Małopolski przepis austryackiego regulatywu akcyjnego, który

mniejszości akcyonaryuszy

zapewnił ustawowe zastępstwo w radzie nadzorczej, co stanowi dotkliwą wadę kodyfikacyjną i prowadzić może do zupełnego upośledzenia małych akcyonaryuszy.

Dyrekcya banku akcyjnego odtąd zawsze ma być mianowaną przez Radę.

Zarówno członkowie Rady jak i dyrekcyi nie mogą uczestniczyć w innych przedsiębiorstwach bankowych.

Brak jednak rygorów na wypadek przekroczenia tego zakazu, a także zachodzi luka w tym kierunku, że w charakterze urzędników mogliby członkowie rady czy Dyrekcyi danego banku pracować w innej instytucyi kredytowej.

Dyrekcyi nie wolno bez zezwolenia rady udzielić kredytów in bianco lub na weksel z jednym podpisem względnie we wysokości 10 proc. kapitału zakładowego dla jednego dłużnika.

Brak jednak postanowienia, że, jak to przewiduje ustawa o spółdzielniach, członkowie rady nie mogą być w bliskim stopniu spokrewnieni z członkami dyrekcyi, co może zapobiedz nepotyzmowi w bankach.

Banki mają spełniać funkcye zbiorników i rozprowadzicieli pieniądza dla celów produkcyi.

Z tego punktu widzenia nie wolno im handlować towarami na własny rachunek, nabywać nieruchomości chyba dla własnego użytku lub dla uchronienia się od strat tj. dla pokrycia hipotecznych pretensyi: nabywanie papierów dywidendowych tzn. czynności założycielskie banków akcyjnych ograniczone zostały do dwoch trzecich ich kapitału zakładowego.

To ostatnie ograniczenie banków znalazło się w ustawie wbrew protestowi Związku Banków i jakkolwiek może się ono stać hamulcem rozwoju przemysłu, ile że bardzo poważne przedsiębiorstwa przemysłowe powstały dotychczas z inicyatywy banków akcyjnych i banki ściągały kapitał zagraniczny do przemysłu.

Zdaje się, że na wprowadzenie tego ograniczenia wpłynęła nadmierna działalność grynderska z okresu inflacyi, która stworzyła przedsiębiorstwa bez liku, często oparte jedynie na statucie bez podkładu realnego, często powstałe jedynie dla zysku grynderskiego.

Kapitał akcyjny nie może być zbierany drogą publicznej subskrypcyi,

lecz musi być w całości wniesiony najpóźniej w dniu Walnego Zgromadzenia organizacyjnego.

Jestto postanowienie w interesie publiczności, która przy subskrypcyi akcyi nowo powstałych banków nie może się należycie oryentować co do celowości lokaty.

Natomiast dalsze emisye akcyi mogą się odbywać drogą publicznej subskrypcyi a wytknąć należy, że nie jestto wyraźnie powiedziane w ustawie.

Wysokość akcyi bankowej

oznaczoną została na 100 złotych. Jestto kwota bezwzględnie za wysoką, jeżeli się zważy, że w Niemczech dopuszczalne są spółki akcyjne z łącznym kapitałem zakładowym 5000 marek złotych, że w Austryi wymagany kapitał zakładowy wynosi 60,000 złotych, że akcya banku polskiego a więc banku biletowego wynosi również tylko 100 złotych.

(Dokończenie nastąpi.).

— NADESŁANE CZASOPISMA: Silva rerum, miesięcznik Towarzystwa miłośników książki.

Z teatru im. J. Słowackiego

„Śmierć na gruszy" zabawa sceniczna w 9 odsłonach Wł. Wandurskiego.

Wysłuchajcie mnie uważnie, ale nie z poważnie — nadętą miną recenzentów teatralnych — oto zasadniczy refren, towarzyszący stale tej wielce interesującej scenicznej zabawie młodego dramaturga p. Wandurskiego. Spełnijmyż jego prośbę i przedewszystkiem posłuchajmy spokojnie sine ira et cum studio, co ma nam od powiedzenia ten „deformator" naszej sceny.

Jak zawsze, tak i w tym wypadku jest autor w negacyi starych, przeżytych form znacznie silniejszym, niż w budowaniu nowych. Wie np. dokładnie, że naturalizm i psychologizm ostatecznie się już wypowiedziały i żadnej już dla nas nie przechowują tajemnicy. Bo ilość kombinacyi, wynikających ze zdrady małżeńskiej musi być przecież ograniczoną, a pomysłowość i twórcza inwencya nie są znowu tak niewyczerpane, by wciąż nowe wytwarzać wzory. Pozostaje więc dla dramaturga nowej sztuki scenicznej niewyzyskana jeszcze dziedzina konfliktów społecznych, a nurek, który będzie miał odwagę rzucić się w burzliwe odmęty duszy zbiorowej, wydobędzie z dna morskiego niejedną drogocenną perłę. Niestety wobec najnowszych wypadków nie możemy zachować należytego dystansu, zanadto się jeszcze nimi przejmujemy, dlatego pozostaje dla nas możliwą tylko droga komedyi, satyry, groteski. Wykoszlawiona, zdeformowana rzeczywistość ujrzana przez pryzmat satyry — oto kopalnia motywów, która otworem stoi dla śmiałka i nowatora.

Rozumie się, że i gra aktorów musi poszukiwać nowych dróg ekspresyi scenicznej. Zmechanizowany, rutyną i szablonem przeżarty aktor współczesny musi ustąpić z areny razem z dramatem, a na scenie musi bezwzględnie zapanować — konstrukty wizm, oparty na walorach formalnych. Teatr Meyerholda i Tairowa posłużyć nam może pod tym względem jako wzór. Nie przeżycie problemów lub stanów uczuciowych, stanowić powinny jądro sztuki aktorskiej, zniknie wreszcie i system gwiazd, a wypłynie aktor—akrobata, panujący nad ciałem, ruchem, słowem, A w poszukiwaniu tych nowych form sięgnąć musimy do prymitywizmu. do teatru mimów starożytnych, do komedyi ulicznej rybałtów i do włoskiej commedia delta arte.

Oto w głównych zarysach — teoretyczne rusztowanie dramatycznych koncepcyi p. Wandurskiego. Zaznaczamy przytem, że p. Wandurski obrał sobie pozycyę bardzo wygodną, wstawił bowiem w swoje obliczenia także jako pozycyę — syki oburzenia publiczności. Oświadczył bowiem, że byłby zadowolony, gdyby go obrzucono zgniłemi jajami, byleby zdjąć wreszcie — śmierć z gruszy, byleby przełamano ten żelazny kordon zobojętnienia, ospałości i drętwoty. Zerwać wreszcie trzeba z tą odwieczną tradycyą teatru jako świątynią zadumy z temi hieratycznemi formami religijnego wprost kultu, a zainaugurować należy erę teatru stojącego w ogniu walki, teatru — bałaganu, teatru, skąpanego w morzu aktualności.

A teraz przypatrzmy się, jak praktycznie śmiały ten reformator wywiązał się z konkretnego zadania. Zainteresowała go legenda o śmierci, którą uwięziła zaczarowana grusza, ale ta legenda miała być tylko kanwą, na której inwencya twórcza wyszyć miała rozmaite pełnią życia oddychające arabeski. Itu się właśnie okazało, że o wiele łatwiej być reformatorem i nowatorem, niż na prawdę stworzyć coś oryginalnego, niż wypełnić te nowe, względnie na nowo odgrzebane formy świeżą i naprawdę nową i interesującą treścią.

Pierwszy akt zapowiada się świetnie. By autora zirytować, powiedzmy, ekspozycya bajecznie intrygująca, stanowiąca pomost między legendą a aktualną konkretną rzeczywistością. Prymityw ludowy, służy tu jako odskocznia do przemyślnie—dowcipnych konceptów i inwektyw, ale następnie przeprowadzenie zasadniczej linii grzeszy rozciągłością, a nawet, co już jest śmiertelnym wprost grzechem każdego dramaturga — nudą. A główną winę ponosi tu niewolnicze trzymanie się tekstu legendy, a więc kompromisowe bądź co bądź stanowisko autora.

Chętka mnie bierze do wyszukiwania nowych konceptów, do istotnego chociażby metodą Steinacha sprowadzonego odmłodzenia starej tej legendy. Czyżby doprawdy 50 lat mimowolnego uwięzienia śmierci na gruszy musiało sprowadzić —śmierć całej ludzkości, ospałość wszelkich form życia, gnuśność i tępotę człowieka? Czyżby autor tak mało wierzył w twórczość ducha ludzkiego, odmawiając

Entuzyastyczne przyjęcie Sokołowa w Gałaczu

Galac. (Ż. A. T.) Do Gałaczu przybył prezydent Egzekutywy Syonistycznej Nahum Sokołow. Na dworcu powitały go entuzyastycznie wielotysięczne tłumy ludności żydowskiej. Dnia 8 stycznia r. b. odbył się we wspaniałej sali Teatru Wielkiego olbrzymi wiec, w którym wzięło udział kilka tysięcy osób. P. Sokołow wygłosił przeszło dwugodzinne przemówienie o sytuacyi w ruchu syonistycznym o dziele odbudowy w Erez-Izrael. Zebrani na wiecu słuchacze darzyli mówcę nie milknącemi oklaskami. Późno w nocy odbył się wspaniały bankiet, urządzony przez Organizacyę Syonistyczną na cześć dostojnego gościa. Na bakiecie obecni byli nawybitniejsi przedstawiciele z żydowskiego świata artystycznego i literackiego.

—o§o—

Dochodzenie dyscyplinarne przeciw rumuńskiemu profesorowi

Za antysemickie podżeganie

Bukareszt. (ŻAT) Ministerstwo oświaty w Rumunii postanowiło rozpocząć śledztwo dyscyplinarne przeciw prof. Cuza, jako moralnemu sprawcy antyżydowskich zajść studenckich w Jassach. W tym celu rumuński minister oświaty, Angelescu, powołał do życia komisyę w skład której wchodzi 4 profesorów uniwersyteckich. Żądaniem komisyi jest w jaknajkrótszym czasie przeprowadzić dochodzenie śledcze celem ustalenia stopnia winy prof. Cuza.

Prezydent Litwy podpisał ustawę o przymusowym spoczynku niedzielnym

Kowno. (ŻAT) Dnia 10 bm. podpisał prezydent Litwy ustawę o przymusowym odpoczynku niedzielnym na Litwie. Ustawa ta, jak wiadomo, przyjęta została niedawno przez reakcyjną większość sejmu litewskiego. Ustawa wejdzie w życie w ciągu najbliższych dni.

Żydzi wileńscy nie zostaną wysiedleni z Litwy

Kowno. (ŻAT) W tych dniach donieśliśmy, iż naczelnik powiatu w Wilkowiskach (Litwa kowieńska) wydał rozporządzenie, na mocy którego wszyscy Żydzi „obcy" jak również pochodzący z Wilna mają opuścić Litwę w ciągu najbliższych dni. Obecnie dowiadujemy się, z wiarygodnego źródła, iż w ostatniej chwili, dzięki interwencyi żydowskich posłów sejmowych, ministerstwo spraw wewnętrznych cofnęło powyższe rozporządzenie.

Wybory do Rady Krajowej gmin. żyd. w Prusiech

Berlin. ŻAT. Czołowym kandydatem na liście żydowskiej partyi ludowej przy wyborach do Rady krajowej żydowskich gmin w Prusach jest dr Alfred Klee, znany działacz syonistyczny. Następnymi kandydatami są: radca ministeryalny, członek landtagu pruskiego dr Bart, przewodniczący Organizacyi syonistycznej w Niemczech, Kurt Blumenfeld, dr Sołowiejczyk, b. minister dla spraw żydowskich na Litwie, dr Kolenscher, dyrektor Karewsky i dr Abraham Loeb. Dalej figurują na liście nazwiska: dr Emila Levy, rabina żydowskiej gminy w Berlinie, prof. dr Henryka Leeve'go, głównego bibliotekarza Uniwersytetu w Berlinie, p. Soni Groneman, przewodniczącej Związku Żydowskich Kobiet w Berlinie i wiele innych wybitnych osobistości żydowskich w Niemczech.

Proces prasowy przeciw „Wiener Morgenzeitung".

Wiedeń, (ŻAT. Wiedeński dziennik syonistyczny „Wiener Morgenzeitung" prowadzi od dłuższego czasu kampanię przeciwko antysemityzmowi w Austryi, objawiającemu się szczególnie silnie w sądownictwie. Ostatnio ogłosił b. prezes Organizacyi Syonistycznej w Austryi, Robert Stricker na łamach „Wiener Morgenzeitung" artykuł, w którym potępia działalność pewnego antysemickiego sędziego. Sędzia ów w motywach wyroku rzucał w sposób brutalny najgorsze oszczerstwa na Żydów. Artykuł p. Strickera zbudził niezadowolenie prasy prawicowej, która domagała się od prokuratury, ażeby pociągnęła redaktora „Wiener Morgenzeitung" do odpowiedzialności karnej za obrazę urzędnika państwowego. Nagonka prasy antysemickiej przyniosła skutek pożądany. W dwa tygodnie po ukazaniu się wspomnianego artykułu, prokuratura wiedeńska oskarżyła redaktora „Wiener Morgenzeitung" o znieslawienie urzędników państwowych. Proces odbędzie się prawdopodobnie w najbliższym czasie. Redaktorowi „Wiener Morgenzeitung" grozi kara od 6 miesięcy do 2 lat więzienia.

Skrucha ekskróla Husseina

Jerozolima. (ŻAT.) Zdetronizowany król Hedżasu Hussein, wydał odezwę do narodu arabskiego, w której pisze, że zawsze stał na straży interesów narodu arabskiego. W dalszym ciągu zwraca się on z zapytaniem do swego narodu, czy zadowolony jest z panowania nowego władcy Ibn Sauda, sułtana Wahabitów. Wreszcie oświadcza swą gotowość zaprzestania walki bratobójczej z Wahabitami, o ile by naród arabski wypowiedział się za Ibn Saudem.

ZE SPORTU.

Dalsze zwycięstwo Hakoah w Palestynie.

Hakoah—Tel Awiw 11:2.

Co Kraków zrobi dla uniw. hebrajskiego?

Zebranie Towarzystwa Przyjaciól Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie

Kraków, 16 grudnia.

Onegdaj odbyło się w sali „Solidarności" zebranie w sprawie utworzenia w Krakowie Towarzystwa przyjaciół Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie, o czem donosiliśmy już wczoraj. Zebranie zagaił imieniem stowarzyszenia „Przedświt-Haszachar" **dr Jan Bader,** który wskazał na doniosłość pracy na rzecz Uniwersytetu Jerozolimskiego. Praca ta winna skupić całe żydostwo. Następnie powitał mowca posła dra Thona, prezyd. Gminy żyd. dra Rafała Landaua i mec. dr Leona Adera. Przewodniczący zebrania adwokat dr **Leon Ader** stwierdził w pełnem zapału dla sprawy przemówieniu że świadomość konieczności pracy na rzecz Palestyny jest już dziś niemal powszechną wśród Żydów. Koła, które mowca reprezentuje odnoszą się z pełnem uznaniem do pracy palestyńskiej Organizacyi syonistycznej i pragną ją popierać. Dowodem tego jest fakt, że związki humanitarne „Bnej brith" powzięły uchwałę odnośnie do stworzenia miasta ogrodowego w Palestynie, popierania akcyi na „Kereh Hajessod" i pracy na rzecz Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Mowca wyraża przekonanie, że praca dla Uniwersytetu jerozolimskiego skupi liczne rzesze miłośników Uniwersytetu.

Następnie zabiera głos **Pos. dr Thon,** który kreśla pokrótce stan pracy Tow. przyj. Uniw. hebr. we Warszawie. Towarzystwo to zdołało zebrać około 10.000 tomów dla Biblioteki Narodowej w Jerozolimie i posiada znaczną ilość członków. Ostatnio udało się nabyć wielką bibliotekę rabina dra Poznańskiego, znanego badacza karaizmu. Przechodząc do sprawy samego Uniwersytetu hebrajskiego i Biblioteki narodowej w Jerozolimie podkreśla mowca szybki rozwój Książnicy Narodowej w Jerozolimie, która liczy już obecnie około 100.000 tomów. Niedawno — jak wiadomo — udało się nabyć wielką bibliotekę słynnego semitologa Goldzihera. Ten nabytek ma nietylko znaczenie naukowe, lecz także polityczne. Biblioteka ta bowiem zawiera niezwykle cenne unikaty, odnośnie do dziejów kultury arabskiej. Instytut judaistyczny, którego otwarcie nastąpiło w grudniu ub. r. pracuje już obecnie i ogniskuje znaczną ilczbę zaawansowanych już adeptów wiedzy judaistycznej. Instytut ten nie zadowala wprawdzie całkowicie jeszcze naszych oczekiwań, ale wszak są to dopiero początki. Także wydział biochemiczny rozwija działalność naukową a otwarcie dalszych wydziałów nastąpi na wiosnę br. Mowca zaznacza, że żydostwo polskie winno domagać się odpowiedniego zastępstwa w kuratoryum Uniwersytetu hebrajskiego. Dotąd były w kuratoryum zastąpione tylko instytucye. Ostatnio jednakowoż zgodzono się na powołanie do kuratoryum 5 reprezentantów żydostwa z państw średnio-europejskich. Prof. Chajes i Marcin Buber, którzy mieli tego dokonać zaprosili mowcę do kuratoryum. Pos. Thon nie uważa tego za ostateczne załatwienie sprawy i wskazuje, że żydostwo polskie winno mieć liczebnie większą reprezentacyę. Następnie proponuje mowca, by Towarzystwo Przyj. Uniw. hebr., które ma powstać w Krakowie zakreśliło sobie pewien szczególny cel do urzeczywistnienia, np. utworzenie jednej katedry lub stypendyum dla kilku słuchaczy. Pos. Thon wyraża zdziwienie, że wśród obecnych nie widzi profesorów Żydów Uniwersytetu Jagiell. Niemal na całym świecie profesorzy-Żydzi odnoszą się z entuzyazmem do idei hebrajskiego Uniw...

Następnie na wniosek **dra Feldbluma** wybrano komitet, złożony z 11 osób, który ma dokonać prac przedwstępnych. Komitet przystąpił natychmiast do pracy.

mu zdolności do zastosowania się do nowych form bytu?

Ale przyznaję całkiem otwarcie, że koncepcya autora posłużyła mu do całego szeregu głębokich, wnikliwych wycieczek satyrycznych. Całe obecne społeczeństwo wydaje mu się dojrzałem już do śmierci, a wszelkie próby galwanizowania trupa kończyć się muszą bankructwem. A rozdziela te ostre sztychy szpadą na prawo i na lewo, nikogo nie oszczędzając, przed nikim i niczem nie uginając kolana. Żadnej nie faworyzuje strony, a gdy na moment syczy z oburzenia „prawica", wnet i „lewica" dostaje po łbie. Ten pełen bojowego temperamentu pojedynek autora ze wszystkimi naraz i — ze sobą samym, bo i siebie nie oszczędza, każąc aktorom wygłaszać pod swoim własnym adresem bardzo ostre uwagi zajmuje i zaciekawia, ale nie na dłuższą metę. Nadmiar tych wycieczek przy równoczesnem ubóstwie prawdziwych pomysłów tyczących się, że tak powiem, „akcyi" nuży słuchacza. A gdy się wychodzi z tej „zabawy", mimowoli się sobie mówi: Nie, p. Wandurski na praktycznym przykładzie nas nie przekonał. Dramat psychologiczny nie stracił jeszcze swej żywotności, świadczy o tem chociażby pełen głębokich przeczuć przeznaczenia — dramaturg niemiecki Wilhelm v. Scholz.

A może te nastroje przeciążenia wywołała inscenizacya i reżyserya, która, jak się dowiadujemy, spoczywała w rękach samego autora, zbyt zdaje się w swej sztuce zakochanego, by dokonać skrótów i przyspieszyć tempo całego „bałaganu". Z początkiem bawiła unia między widownią a publicznością, ale niektóre sceny i epizody można by bez szkody dla całości wykreślić. Błąkały się jeszcze w tej inscenizacyi echa misteryum w które tę igraszkę wcisnąć chciała p. Wysocka. Tyczy się to zwłaszcza p. Buczyńskiej, która w swoją kreacyę włożyła dużo rzewnego patosu, ale odbiegła w ten sposób od całego zespołu. Ponadto niektóre postacie wyglądały jak figurynki, a inne były znowu zbyt realne, co psuło linię całości.

Nie można tu pisać o pojedynczych rolach, bo całość nosiła wyraźny charakter gry zespołowej bez uwypuklania ważniejszych kreacyi, dlatego wymienić należałoby wszystkich. Ale podkreślić musimy „bohaterstwo" i „cierpięćnictwo" p. Chodeckiego, który skazany został na przesiedzenie na gruszy przez całe dwa długie akty, co jest dowodem nadzwyczajnej wprost wytrzymałości.

W każdym jednak razie wdzięczność się należy p. dyr. Trzcińskiemu, który miał odwagę wystawić w naszym teatrze ten interesujący i bardzo ciekawy eksperyment młodego autora. Przynosi to zaszczyt jego wysokiej kulturze artystycznej, a w dziejach naszego teatru stanowić to będzie z wszelką pewnością chlubną kartkę. Bo młodzi autorzy oskarżają się zupełnie słusznie, że nie mają miejsca, by skonfrontować z rzeczywistością swe pomysły. Oby przykład p. dyrektora Trzcińskiego znalazł naśladowców.

Dr. M. Kanfer.

KRONIKA.

Kraków, 17 stycznia.

DO KSIĘGARŃ I SPÓŁEK NAKŁADOWYCH,

które przesyłają nam książki, czasopisma etc zwracamy się z prośbą o **adresowanie przesyłek do redakcyi**, gdyż tylko te książki, czasopisma etc., **a nie** wysyłane na adres któregokolwiek z członków redakcyi, będą omówione. **Redakcya.**

— **JUTRZEJSZY NUMER „NOWEGO DZIENNIKA“** wyjdzie w objętości 12 stron.

— **DELEGACI „ZWIĄZKU POJEDNANIA“ W KRAKOWIE.** Przed dwoma dniami przyjechali do Krakowa delegaci t. zw. „Związku Pojednania“ w osobach pana Lange'go Norwega i pani Hoysted, Irlandki. Goście przyjmowani w naszem mieście przez Y. M. C. A. odbyli wczoraj konferencyę z prof. Dybowskim i prof. Estreicherem, informując się o sprawach społecznych i politycznych Polski. Przedstawiciele „Związku Pojednania“ odbywają podróż po Polsce, korzystając z pomocy rządu polskiego. Zaznaczyć należy, że „Związek Pojednania“ ma na celu pojednanie wrogich sobie państw całego świata, a głównie Europy. Delegaci odbyli szereg podróży oryentacyjno-informacyjnych po Francyi, Niemczech, Czechosłowacyi i na Bałkanie. Goście wyjeżdżają dzisiaj do Warszawy.

— **O SKRÓCENIE DROGI Z KRAKOWA DO ZAKOPANEGO.** Jak się dowiadujemy, wydział powiatowy w Myślenicach wystąpił obecnie z memoryałem w sprawie realizacyi projektu budowy linii kolejowej, któraby połączyła Kraków najkrótszą drogą z Zakopanem, tj. drogą przez Myślenice. Według tego projektu odległość Krakowa od Zakopanego, wynosząca przy dzisiejszej linii przez Suchą 163 km, skróciłaby się w razie poprowadzenia linii kolejowej z Wieliczki przez Myślenice do Morawy dolnej, a stąd do Chabówki o 40 km. Podczas gdy obecnie podróż z Krakowa do Zakopanego trwa oko ło 7 godzin, to przy nowej linii czas jazdy wynosiłby zaledwie 3 godziny, gdyż ominięte zostałyby przestrzenie między Kalwaryą a Suchą, gdzie jazda z powodu górzystego terenu jest bardzo powolna.

Oczekiwać należy, że władze centralne w uznaniu wielkiego znaczenia tej linii dla rozwoju miast i miasteczek, leżących na projektowanym szlaku, przystąpią wreszcie do realizacyi planu, datującego się jeszcze z przed wojny.

— **BUDOWA DALSZYCH KIOSKÓW.** Po wykończeniu kiosków reklamowych w śródmieściu, przedsiębiorstwo budowy przystąpi jeszcze w bieżącym miesiącu do wzniesienia drugiej seryi kiosków w obrębie plant i ulic biegnących w stronę przedmieść. Kioski te mają być oddane do użytku w ciągu lutego br. Resztę kiosków wystawi przedsiębiorstwo w dalszych ulicach do końca kwietnia.

— **STATYSTYKA PRZEKROCZEŃ PORZĄDKOWYCH.** W ciągu ostatniego kwartału wpłynęły do magistratu krakowskiego masowe doniesienia na liczne przekroczenia porządkowe. I tak za nieprzepisową jazdę wozami wpłynęło 996 doniesień, za tamowanie komunikacyi 531, za przekroczenie przepisów porządkowych w domach 710, za przekroczenie przepisów sanitarnych 707, za wykup towarów na ulicach 42, za nieprawny handel 214, za przekroczenie przepisów ustawy przemysłowej 2646, za przekroczenie przepisów dorożkarskich 378, wreszcie za sprzedaż alkoholu w czasie zakazanym 102 doniesień, W przeważnej części wypadków nałożono kary administracyjne, a kilkadziesiąt spraw odesłano na drogę sądową.

— **48 AUKCYA KSIĄŻEK** w towarzystwie miłośników książki odbędzie się dnia 17 styczna o godzinie 6 wiecz. w lokalu przy ul. św. Jana 14, II p. Na aukcyi znajdą się książki z różnych zakresów.

— **OSTRZEŻENIE.** Wydział stowarzyszenia kolo-ogrodniczej młodzieży żyd. w Krakowie, Grodzka 25 ostrzega przed osobnikiem (podającym, iż nazywa się Frenkel), który wyłudza pieniądze, zbierając bezprawnie datki na cele stowarzyszenia. Osobnik ten pojawił się już w Żywcu i Jordanowie. Zwraca się nań uwagę i prosi każdego, do kogoby się zgłosił, by oddał go władzom bezpieczeństwa.

Wydział zawiadamia zarazem, że do zbierania wkładek członkowskich upoważniony jest tylko inkansent p. Ochsenberg, legitymujący się odpowiedniem uprawnieniem odnawianem co 14 dni.

— **ROZPRAWA PRZECIW 10 KOLEJARZOM ZE SZCZAKOWEJ,** oskarżonym w związku z zajściami w czasie strejku w listopadzie 1923 r., zakończyła się wczoraj w południe w krakowskim sądzie okręgowym wyrokiem uwalniającym wszystkich od winy i kary.

— **ŚMIERĆ PRZY PRACY.** We czwartek w nocy dostał się pod koła pociągu osobowego na dworcu głównym w Krakowie przetokowy Jan Cieślik, (lat 31) z Rajska, ojciec trojga dzieci i poniósł śmierć na miejscu. Zwłoki przewieziono do zakładu medycyny sądowej.

— **ZŁODZIEJE STRYCHOWI GRASUJĄ.** Franciszka Rosner, zamieszkała przy ul. Berka Joselowicza l. 16 zgłosiła, że dnia 15 bm. skradziono jej z zamkniętego strychu, dokąd sprawca dostał się przy pomocy wytrycha lub dorobionego klucza, większą ilość bielizny, niestwierdzonej wartości.

———o-o———

— **Z KRONIKI ŻAŁOBNEJ.** Onegdaj zmarła w Krakowie **błp. Helena z Gumplowiczów Frommerowa**, której zgon obudził powszechny żal w naszem mieście. Błp. Helena Frommerowa brała czynny udział we wielu stowarzyszeniach humanitarnych których celem było niesienie pomocy biednym i potrzebującym opieki. Była długoletnią czynną i zasłużoną członkinią wydziału Żyd. Tow. Kolonii rabczańskich, gdzie skutecznie pracowała dla dobra młodzieży. Pogrzeb odbył się w piątek 16 bm. przy tłumnym udziale obywatelstwa.

Cześć pamięci przedwcześnie Zmarłej!

Z sali koncertowej.

VASA PRIHODA.

Już dawno nie czekano na koncert solisty z tak naprężoną ciekawością jak na tego młodego skrzypka o twarzy, rękach i postaci młodej dziewczyny, składającego się jakby tylko z samych nerwów i muzykalności, tego fenomenalnego grajka z Bożej łaski, którego olbrzymiej sztuki nie można sobie i innym wytłomaczyć żadną metodą, a tylko podziwiać jako coś zupełnie nadzwyczajnego, niepojętego, wynikającego z jakiejś ukrytej tajemniczej właściwości konstrukcyi organizmu; Krzywdę wyrządza się Prihodzie, jeśli się go porównuje lub nawet tylko w jednem zdaniu wymienia z Kubelikiem; miano „Paganini redivivus“ też charakteryzuje tylko jedną, techniczną stronę, tej zagadki, poza którą jednak Prihoda jeszcze bardzo wiele daje. Niewątpliwie jest on dziś technicznie najdoskonalszym z wszystkich żyjących skrzypków — mimo młodego wieku (23 lat!) i braku systematycznych studyów— nie dlatego, że nikt nie umie tyle co on; inni również dorównują mu w niejednym kierunku, ale żaden nie łączy w grze swej wszystkich tych cech z taką szaloną brawurą i takiem zupełnem opanowaniem, z taką zimną pewnością i taką bezwzględną nieomylnością jak on. Żadna najdrobniejsza nawet nuta w najzawilszych i najprędszych pasażach w każdej pozycyi i na każdej strunie nie ginie ani w forte ani w pianissimo; zdumiewa kryształowa czystość intonacyi i przeźroczystość każdej figury, zawrotna szybkość i w najwyższych pozycyach, trylery brzmiące jak „Wirbel“ na małym bębnie, zwłaszcza tzw. „Pralltriller“ łańcuchowy (w kadencyi sonaty Tartiniego), dech zapierające staccatto skaczącymi smyczkiem, drobne, jak mak, w największej prędkości, przy którem sto nut wychodzi w tem samem prawie miejscu smyczka ledwo posuwającego się ku górze, takie samo spicatto sypiące się jak perełki nawet przy jego samym górnym końcu; zachwycające tercye, oktawy (choć nie z przekładanymi palcami) i decimy, nie do uwierzenia czyste, bez skazy wychodzące podwójne flażeolety, pizzicatta lewej ręki w pasażach jak na harfie — nie można nastarczyć wyliczania tych doskonałości, z których każda osobno byłaby już ozdobą dla innego; a tu wszystkie razem składają się na tę wyjątkową indywidualność, rozporządzającą jednak prócz tego nadzwyczajnie szerokim, soczyście nasyconym tonem, metalicznie, altowo zabarwionym (co jednak jest w znacznej mierze wynikiem dźwięku skrzypiec Gagliano), który w kantylenie umie serdecznie śpiewać i pieścić ucho słodyczą, a w największem natężeniu, nawet przy akordach na równocześnie branych trzech strunach nigdy nie zadrapie, choć czasem przed włósiem uderzy smyczek (bardzo silnie naciągnięty) żabką w struny. I dziwna rzecz: gra ta nie da się ująć w żadne reguły czy metody techniczne, stworzywszy sama sobie swe sposoby, których nie można nawet brać za wzór i środek do osiągnięcia jej celów. A więc: ciągłe trzymanie prawego łokcia wysoko w górze, daleko od ciała, nawet podczas gry na e—strunie; tzw. sztywne zgięcie prawej ręki mimo jej nadzwyczajnej ruchliwości; wielki niepokój całego ciała (z wędrowaniem po całej estradzie podczas grania), zrywanie smyczka przy zakończeniach itd. A mimo to wszystko takie nadzwyczajne!

Interpretacya impulsywna, szczera nieco po wierzchu idąca, ale nigdy nie banalna lub krzykliwa; dużo smaku i poczucia stylowego nawet w Mozarcie. Podczas gry nasuwało się porównanie z Fleschem; różnica przedstawia mi się jak między piękną pieśnią Schuberta (Flesch) a piękną pieśnią ludową (Prihoda). Co piękniejsze? Co kto woli; ja osobiście wolę — obie.

Doskonałym akompaniatorem, może cokolwiek tylko za głośnym był p. Cerne. **hn.**

— **ZEBRANIE HEBRAISTÓW.** Dziś, w sobotę o godzinie 7 i pół wieczorem w lokalu „Przedświtu“, Stradom 15 zebranie hebraistów. Referuje p. Szmulewicz n. t. „Obecne zadania Tarbutu“.

NADESŁANE.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

Staraniem Tow. „Miłośników sztuki żydowskiej“ w Krakowie, odbędzie się w niedzielę, dnia 18 stycznia, o godzinie 7 i pół wiecz. w sali kawiarni „Astoria“, ul. Dietlowska

ODCZYT Dra J. SCHAPIRY ZE LWOWA, na temat: „Zabobony żydowskie w świetle najnowszych badań naukowych“.

Z okazyi zaręczyn mego najukochańszego brata Mojżesza Fränkla z p. Gizą Lieberówną z Błażowej, życzą dużo szczęścia
Ignacy Fränkel z rodziną.

Z okazyi zaręczyn p. Heleny Salpeterówny z p. Klemensem Birnbaumem serdecznie gratulują **Hermelowie i Bartfeldowie.**

Z okazyi zaręczyn naszego kolegi Mojżesza Fränkla z p. Gizą Lieberówną serdecznie gratulują **H. Landman i L. Böck**

Z okazyi zaręczyn naszego honorowego członka wydziału p. Mojżesza Fränkla z p. Gizą Lieberówną serdecznie gratuluje
Organizacya Hechaluc w Rzeszowie.

Z okazyi zaręczyn naszego członka wydziału p. Mojżesza Fränkla z p. Gizą Lieberówną, serdecznie gratuluje

— **ODCZYT O PRZESILENIU GOSPODARCZEM I JEGO LIKWIDACYI,** wygłosi w niedzielę dnia 18 stycznia 1925 o godz. 4-ej pop. w sali Krak. Stow. Kupców, Grodzka 43, p. Rafał Pfeffer. Po odczycie dyskusya. O liczny udział uprasza
Wydział.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— **Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.** Dziś i jutro „Śmierć na gruszy“ Wandurskiego. Na podstawie doświadczeń pierwszego przedstawienia, traktowanego poniekąd jako generalną próbę, dokonano skrótów i zmian, które wyjdą na korzyść efektu całości. W niedzielę popołudniu „Betleem polskie“ po raz 199-ty. W przygotowaniu komedya kontuszowa Kraszewskiego „Miód kasztelański“ oraz Ossypa Dymowa „Śpiewak własnej niedoli“.

— **Z BAGATELI.** Dzisiaj 17 i 18 bm. o godz. 8 wiecz. „Jedynaczka króla czekolady“. Próby sztuki Gabryeli Zapolskiej „Kobieta bez skazy“ dobiegają końca pod reżyseryą p. Ryszarda Wasilewskiego. W tytułowej roli ukaże się p. Iza Kozłowska. Dzisiaj o godz. 4 pop. szkolne przedstawienie „Krowoderskich zuchów“ po cenach najniższych. Jutro, w niedzielę o godz. 4 pop. powtórzony będzie wesoły wodewil Turskiego.

— **OPERETKA NOWOŚCI RAJSKA.** Dziś w sobotę pop. po cenach całkiem zniżonych „Pajacyk“ z Kramerówną, Czerneckówną, Wawrzkowiczem i Berskim. Wieczorem „Hrabina Marica“. W niedzielę pop. „Hrabina Marica“, wieczorem „Tancerka w masce“. Od poniedziałku o godz. 8 wieczór przedstawienia „Zielonego Kakadu“.

— **ZIELONY KAKADU,** najlepszy rosyjski teatr artystyczny (kabaret) rozpoczyna dziś przedstawienie o godz. 10·30 w nocy, w teatrze „Nowości“, Rajska 12. Wystąpi również J. Kiełczewska. Bilety w handlu WP. Rudnickiego.

— **REDUTA NA RZECZ KOLONII RABCZAŃSKIEJ,** mająca swą ustaloną tradycyę, odbędzie się przy współudziale Czytelni Towarzyskiej dnia 25 bm. w Salach Starego Teatru. Zabawa zapowiada się świetnie, czego dowodzi znaczny pokup biletów i liczne zapytania z prowincyi. Wstęp tylko WPP. dr Zygmunt Ehrenpreis, Starowiślna 1, dr Jan Geldwerth, ul. Szewska 21, Apteka WP. Mr Rosenberga, zaś dla członków Czytelni, Sekretaryat tejże, Rynek gł. A—B 39.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Sobota: „Śmierć na gruszy“.
Niedziela: pop. „Betleem polskie“; wiecz. „Śmierć na gruszy“.

BAGATELA

Sobota: pop. „Krowoderskie zuchy“; wiecz. „Jedynaczka króla czekolady“.
Niedziela: pop. „Krowoderskie zuchy“, wiecz. „Jedynaczka króla czekolady“.

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI“

Sobota: pop. „Pajacyk“; wiecz. „Hrabina Marica“.
Niedziela: pop. „Hrabina Marica“; wiecz. „Tancerka w masce“; o 10·30 wiecz. „Zielony Kakadu“.

TEATR ŻYDOWSKI

Sobota: „Wielki wieczór śmiechu“!
Niedziela: „Gdzie są moje dzieci?“

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

UCIECHA i ZACHĘTA: „Dziesięcioro przykazań“. Druga epoka, reżyseryi Cecil B. de Mille, wytwórni Paramount.
WARSZAWA: „Najnowsze przygody Tarzana“.
SZTUKA: „Karawana“. Dramat przygód w 6 wielkich aktach, wytwórni Paramount.
REUDTA: „Mężczyźni,, którym nie wolno się żenić“, dramat ameryk. wytw. Paramount z Mae Murray. Nadprogramowo wesoła komedya.
WANDA: „Kobieta i pieniądz“. Wzruszający dramat życiowy.
NOWOŚCI: „Kobieta na rozdrożu“, film erotyczny w 2 ser. i 12 aktach. Całość w jednym programie.

Z kraju.

„OGNISKO“ LWOWSKIE WYKLUCZONE Z ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ SAMOPOMOCOWYCH. Konferencya Międzysrodowiskowa akad. stowarzyszeń samopomocowych zawiesiła w prawach członka Two „Ognisko“ we Lwowie. Lwowskie Onisko, którego wydział stanowią żywioły radykalnie lewicowe i asymilatorskie nie przyjmuje studentów narodowych.

WYKLUCZENIE P. ADOLFA NOWACZYŃSKIEGO Z SYNDYKATU DZIENNIKARZY WARSZAWSKICH. Zarząd Syndykatu dziennikarzy warszawskich postanowił wykr[illegible] ze Syndykatu członków p. Nowaczyńskiego, który pomimo należenia do Syndykatu wstąpił do redakcyi „Rzeczypospolitej“.

WYROK W PROCESIE KOMUNISTÓW W ŁODZI. W procesie komunistów w Łodzi zapadł następujący wyrok: Aleksander Majewski skazany został po pozbawieniu praw, na 5 lat ciężkiego więzienia; Kazimierz Borczyk na 6 lat ciężkiego więzienia; Zygmunt Kuncer, Kazimierz Grabowski, Pinkus Buczyński, Nachman Klajn, Gustaw Bich, Artur Linke, Wacław Sobczak, Stanisław Krasiński, Władysław Marciniak po 4 lata ciężkiego więzienia; Stanisław Rychter, Czesław Łuczak i Stanisław Wróblewski — po 3 lata ciężkiego więzienia; Cecylia Grinberżanka na 2 lata twierdzy; Romana Granasówna na półtora roku twierdzy Na poczet kary zaliczono skazanym po roku aresztu prewencyjnego. Względem Granasówny zastosowano kaucyę w wysokości 2.000 zł.

Akcye bankowe, handlowe i przem[ysłowe]

	Transakcye	
	16 I.	**15 I.**
Polski Bank Przem. -VII	0·32	—
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	—	—
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	7·10
Polskie Tow. Handl.	0·82	0.8[illegible]
Handl. Sp. akc. „Impex“	—	—
Pharma“Mag. Jawornicki“	0·70 - 0·75	0·60
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob“	0·26	—
Żegluga Polska	0·10 – 0·15	—
Zieleniewski I—IV	5·80 – [illegible]·35	—
H. Cegielski, Poznań	0·[illegible]8—0·60	0·[illegible]8
Parowozy I—V	0·81	0·80 – 0·8[illegible]
„Automobil“ fabr. samoch.	—	—
„Lamrex“ fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia“ żer.	0·92	0·63 – 0·6[illegible]
Zakłady amunic. „Pocisk“	0·78	—
„Goria“ fabryka cementu	—	1[illegible]·25
Sierszań kie Zak. Gor. S. A.	4·20	4·25
„Tepege“ T. w. dla prz. gór.	2·00—2·05	2·0[illegible]
Polska Nafta	0·61 – 0·63	0·[illegible]9 – 0·60
„Pokucie“ Naft. Sp. akc.	0·25	—
„Okos“ T. A.	—	—
„Strug“ Przem. drzewny i.	—	—
„Tezet“ Towsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. d. w Trzebini	7·00	7·00
„Azot“ I – IV.	0·25	—
„Agrochemia“	—	—
„Krakus“ Przemysł spiryt.	0·72	0·65 - 0·70
Fabr. cukru w Chodorowie	3·90	[illegible]·00
Cukrownia Chybie I.	[illegible].05 – 5·10	5·10 – 5·20
A. Piasecki	—	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·58	0·60
Elektr. w Sierszy I-IV	—	—
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 16 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·18½ bony złote 7.[illegible]—750 pożyczka złota 7.00 [illegible] —.— pożyczka dolarowa 5[illegible]0.—
Czeki. Belgia tranz. 26[illegible] Holandya tranz. 209·35— Londyn tranz. 2480 Nowy Jork tranz. 517— Paryż tranz 2[illegible]— Praga tranz. [illegible]½— Szwajcarya tranz. 9975 Wiedeń tranz. 7·29 Włochy tranz. 2112½

Giełda warszawska z dnia 16 b. m. (PAT) Akcye. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków —— Bank Przemysłowy Lwów — Bank Zw. Sp. Zar. Poznań — 700— Puls ———— Wilno ———— Cukier Warszawa 260 —— — Cegielski 0.[illegible] —— Chodorów [illegible]— Parowozy 0·81———— Zawiercie 2.00 Żegluga — Polska Nafta—— Siła i Światło 0·55 —— Chmielów [illegible] Starachowice 1[illegible] 161—— Pocisk —— Zieleniewski 500 Żyrardów 85.— Chodorów 410

Giełda wiedeńska z dnia 16 b. m. (PAT) Dewizy. Amsterdam 28050 Zagrzeb i Belgrad 1134 Berlin 16[illegible]0 Bruksela 3[illegible]5 Budapeszt 9[illegible]00 Bukareszt 371 Chrystiania 10[illegible]0 Kopenhaga 1[illegible]0 Londyn [illegible]00 Madryt [illegible]0 Medyolan 2[illegible] Nowy Jork 70[illegible] Paryż [illegible]847 Praga 21[illegible] Sofia 511 Sztokholm 1[illegible]0 Warszawa 1[illegible]610—1[illegible]710 Zurych 13[illegible] Dolary 70[illegible] belgijskie 3[illegible]20 bułgarskie 4[illegible] duńskie 12[illegible]0 marki niemieckie 16[illegible] angielskie [illegible]3[illegible]500 francuskie 3[illegible]50 holenderskie 28[illegible]00 włoskie 28[illegible]0 jugosłowiańskie 1[illegible]5 norweskie 10[illegible]0 polskie 1[illegible]020—1[illegible]00 rumuńskie [illegible] szwedzkie 1[illegible]860 szwajcarskie 13[illegible]0 hiszpańskie [illegible]810 czeskie 2114 węgierskie [illegible] tureckie [illegible].

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 6200, renta złota [illegible], losy tureckie —, Bodenkredit 2[illegible]000, austr. zakł. kred. 17[illegible]—, Koleje austr. [illegible], — Koleje połudn. [illegible]½, Alpiny [illegible].00.

Zieleniewski ——— Silesja 19½ Galicja 1,460.00 Siersza 60½ Bank Małopol. 4½ Bank hipot. —— Portland cement 317000— Nafta 177000. — Browary [illegible]wskie 29.000 Terege 28·— _

Epidemja dżumy w Konstantynopolu

Londyn, 16 .I. PAT. „Daily Telegraph" donosi z Konstantynopola, że wybuchła tam epidemia dżumy. Dotychczas zanotowano 5 wypadków śmierci. W obozie uchodźców wydarzyło się w 2 ostatnich dniach 9 wypadków śmierci. Władze sanitarne zamierzają poddać całą ludność w okręgu obozu szczepieniu.

Skazanie Hackenkreuzlerów za napad na synagogę.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. I. (Sin) Żat donosi z Berlina: Przed sądem karnym w Kassel odbyła się rozprawa przeciw grupie hackenkreuzlerów, oskarżonych o splądrowanie i zbeszczeszczenie miejscowej synagogi. Sąd skazał głównego winowajcę inżyniera Gessego na 10 miesięcy więzienia, Goettinga na 8 miesięcy, Reinmüllera i Thielowa na 5 miesięcy każdego.

Sojusz państw bałtyckich

Londyn, 16. 1 PAT. Daily Telegr. pisze z powodu konferencyi w Helsingforsie co następuje: Poseł estoński Kollas miał wczoraj na Foreign Office rozmowę z Chamberlainem i oświadczył, że punkt konferencyi bałtyckiej, dotyczący możliwości zawarcia aliansu definitywnego między Finlandyą, Polską Estonią i Łotwą, nie będzie figurował w oficyalnym progarmie z powod durażliwości na tym punkcie rządu sowieckiego, jednakże kwestya ta będzie dyskutowana poza salą obrad. Nie można jednak spodziewać się obecnie jakiegoś definitywnego wyniku narad w tej sprawie.

Przyjazd delegacyi polskiej do Helsingforsu

Helsingfors, 16. 1 PAT. Wczoraj o godz. 16.30 przybyły tu statkiem z Rewla delegacye polska, łotewska i estońska z ministrami spraw zagranicznych na czele. Jednocześnie przybył pełnomocny minister finlandzki w Tallinie Holsti. Po wyądowaniu, delegacye przywitane zostały przez finlandzkiego ministra spraw zagranicznych Prokope, polskiego ministra pełnomocnego Filipowicza, pełnomocnego ministra łotewskiego Zarino, estońskiego pełnomocnego min. Hellzta, pełnomocnego min. Finlandyi w Warszawie Ehrstroema oraz przez wyższych urzędników finlandzkiego ministerstwa spraw zagranicznych oraz personel państwa polskiego, łotewskiego i estońskiego.

Konferencya zostanie otwarta w piątek rano w sali izby deputowanych przemówieniem ministra Prokope. Następnie odbędzie się wybór prezydyum i dyskusya nad ustaleniem programu konferencyi. Dalsze obrady będą prowadzone w sali klubu szlacheckiego.

Nadrabin Transylwanii u króla rumuńskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 1 (M). ŻAT donosi z Bukaresztu: Nadrabin Transylwanii dr Fuchs przyjęty został na dłuższej audyencyi przez króla rumuńskiego. Następnie rabin Fuchs konferował z premierem Bratianu w sprawie prawno-politycznego położenia Żydów w Transylwanii.

Dyrektor kopalni pobity przez górników

Wiedeń. 16 1. PAT. Na kopalni węgla Grünbach koło Schneeberg górnicy pobili ciężko dyrektora kopalni Otta, w następstwie różnic cennikowych. Dyrekcya centralna kopalni Gruenbach postanowiła zamknąć kopalnię. Wśród robotników panuje wielkie wrzenie.

Premier węgierski na zawodach narciarskich

Wiedeń. 16 I. PAT. Dzienniki praskie donoszą z Preszburga, że premier węgierski Bethlem ma rzekomo przybyć jutro na Słowaczyznę, by wziąć udział w zawodach narciarskich. Wiener Allg. Ztg zaprzecza tej wiadomości.

Zurych, 16. 1 PAT. Paryż 28.15, Londyn 24.85, Nowy Jork 519.5, Belgia 26.30, Włochy 21.05, Hiszpania 73.50, oHlandya 209.70, Berlin 12.36, Wiedeń 73, Sztokholm 140, Oslo 79.50, Kopenhaga 79.50, Sofia 3.75, Praga 15.60, Warszawa 100.25, Budapeszt 0.71.7, Białogród 10.35, Ateny 9.40, Konstantynopol 2.77, Bukareszt 2.65, Helsingfors 13.05, Buenos Aires 1.97. Tendencya ustalająca się.

Prasa francuska o gabinecie Luthra

Paryż, 16. 1 PAT. Prasa jednogłośnie stwierdza, iż gabinet Luthera jest czysto reakcyjny. Petit Parisien pisze, że jest to gabinet ludzi zaufania wielkiego przemysłu. Dzienniki zauważają, że gabinet Luthera mógłby gdyby chciał wprowadzić na tron syna kronprinza. Petit Journal uważa, że należy przedewszystkiem mieć baczenie na von Secta i Gesslera. którzy pośród wahań politycznych zachowują niezmienność przekonań. L'Homme Libre oświadcza, iż gabinet Luthra jest wyzwaniem rzuconem opinii międzynarodowej.

Manifestacya monarchistyczna w Bawaryi

Monachium, 16. 1 PAT. Voelkischer Courrire donosi, że jutro odbędzie się w Norymberdze manifestacya monarchistyczna z okazyi założenia związku Reichsflagge. Na uroczystość tę ma przybyć były następca tronu bawarskiego Ruprecht w towarzystwie byłego księcia Oskara pruskiego i innych byłych książąt niemieckich. Nie jest jeszcze pewne czy przybędzie także były niemiecki następca tronu.

Demonstracye komunistyczne

Berlin. 16 I. PAT. Z powodu rocznicy śmierci Karola Liebknechta odbył się szereg demonstracyi komunistycznych. Tłum złożony z kilkuset osób, który zgromadził się przed więzieniem w Moabit, został przez policyę rgzpędzony.

Bójki na uniw. w Neapolu

Rzym, 16. 1 PAT. WBK. Na uniwersytecie w Neapolu przyszło do bójki między studentami faszystowskimi a antyfaszystowskimi. Z powodu tego został uniwersytet zamknięty na nieograniczony czas. Giornale d'Italia donosi, że karabinierzy obsadzili wejście do uniwersytetu, zaś w pobliżu uniwersytetu ustawiono kompanię piechoty.

Nieudany zamach na pociąg

Sofia, 16. 1 PAT. Bułgarska Ag. Tel. Nieznani sprawcy usiłowali wysadzić w powietrze most kolejowy na linii kolejowej Sofia—Carybrod w pobliżu stacyi Śliwnica. Z trzech maszyn piekielnych eksplodowała jedna w 10 minut po przejeździe pociągu ekspresowego. Wybuch wyrządził tylko nieznaczne szkody.

Grobowiec Tutankhamena

Kair, 16 I. PAT. Grobowiec Tutankamena ma być otwarty dnia 1 lutego.

Obecny stan wykopalisk w Palestynie

Słynny niemiecki oryentalista, profesor Hugo Gressman pisze w ostatnim numerze „Zeitschrift für die alttestamentarische Wissenschaft" o obecnym stanie wykopalisk w Palestynie. „Amerykańska ekspedycya naukowa pod kierownictwem Albrighta odkryła w miejscowości Beth An trzy posągi bazaltowe, wyobrażające trzech królów egipskich, Seta I., Ramzesa II. i III. Szczególne znaczenie historyczne posiada posąg Ramzesa II, na którym widnieje napis, opiewający potęgę króla egipskiego i niedolę Semitów. Według twierdzenia amerykańskich uczonych, starożytne miasto Beth—An, znane z księgi Jozuego; znajdowało się pod władzą Egiptu w czasie od roku 1313 do 1176 przed Narodzeniem Chrystusa.

Ta sama ekspedycya przeprowadziła badania w okolicy Moabu i Morza Martwego. Znaleziono nad brzegiem morza Martwego ruiny dawnego grodu oraz cały szereg kolumn kamiennych, sięgających 500 stóp wysokości. Według hipotezy Albrighta wznosiło się nad Morzem Martwem w II.-im wieku przed N. Chr. święte miasto, dokąd zdążali ze wszystkich krańców Palestyny pielgrzymi żydowscy. Prof. Gressman zdaje również sprawozdanie ze stanu wykopalisk, dokonanych przez Ekspedycyę angielską Macalisters i archeologa Weila w okolicy Jerozolimy. Odkryto tam ruiny wielkiego starożytnego cmentarza żydowskiego".

Ze świata.

PROPAGANDA ANTYSEMICKA ZA PIENIĄDZE ŻYDOWSKIE. W kołach towarzyskich w Budapeszcie wywołała niezwykłą senzacyę wiadomość, że żona węgierskiego b. ministra spraw wewnętrznych Edmunda Venicsky wyjechała do Ameryki i tam pracuje jako pielęgniarka u pewnego lekarza. Początkowo sądzono, że pani Venicsky wyjechała celem rozwinięcia propagandy przeciw odczytom Karoly'ego. Obecnie okazuje się, że państwo Venicsky znajdują się w wielkich kłopotach finansowych, co wywołało w Budapeszcie niezwykłe zdumienie, gdyż Venicsky uchodzili za bardzo majętnych ludzi. Pani Venicsky jest bowiem córką bogatego pośrednika giełdowego Żyda, który córce przekazał cały swój majątek. Podejrzywają więc, że b. min. Venicsky jako jeden z głównych propagatorów antysemityzmu na Węgrzech zmarnował majątek swego żydowskiego teścia na agitacyę żydożerczą.

Z BUŁGARYI DO PALESTYNY. W okresie od maja do października ub. roku, wyjechało z Bułgaryi do Palestyny 464 Żydów. Z pośród nich 163 zwiedziło kraj w charakterze turystów, pozostali zaś przybyli do kraju celem stałego osiedlenia się.

ZNOWU OFIARA NAUKI. Bezlitośnie kosi śmierć młode życia uczonych. Do świeżych jeszcze mogił prof. Begonie i Demenitroux przybywa nowa, Marcela Demalandera. W 34 roku życia — ginie na posterunku. Pracował na polu radio—chemii. Badał aktywność promieni.

AKWAFORTA REMBRANDTA ZA 330.000 frc. Akwaforty Rembrandta stają się coraz droższemi. Ostatnio sprzedano jednę z podobizną Jana Lutmy— za 103,680 frc. W tym samym dniu „odkryto" u jednego z mieszkańców zbiór z XVIII w. W powyższym znaleziono akwafortę Rembarndta z datą 1656, który sprzedano za 3,780 L., czyli 330,000 frc.

LIKWIDACYA SPORU O GRÓB TUTANKHAMENA. „Times" donoszą, że rząd egipski pogodził się w sprawie prac w grobie Tutankhamena z ich kierownikiem Howardem Carterem. Carter wkrótce wyjedzie do Luksoru dla podjęcia swoich prac.

NAJBLIŻSZE KONCERTY.

— ERIKA MORINI W KRAKOWIE. Minęło kilka lat od pierwszego występu Eriki Morini w Krakowie a jednak nie zatarło się owo potężne wrażenie które wywarła swą genialną grą młodziutka artystka. Zdumiewano się powszechnie ogromem nieskazitelnej, wirtuozowskiej techniki, a bardziej jeszcze przedwczesną dojrzałością cudownego dziecka, porywającego siłą uczucia i piękności tonu. Dzisiaj przybywa Erika Morini jako artystka, która posiadła wszystkie tajniki gry i wystąpi w Krakowie tylko jeden raz, a to we wtorek 20 bm.

—KWARTET SEVCIKA. Świetny ten zespół czeski zdobył dzisiaj w środowiskach muzycznych takie wbitne stanowisko, że nie tylko dorównuje najwybitniejszym kwartetom, lecz nawet góruje nad niektórymi zespołami, które zbyt jednostronnie i konserwatywnie uprawiają tylko pewne kierunki muzyki. Tymczasem dzisiaj budzi się „głód" muzyki najnowszej. Intrygują wszystkich kompozycye powstałe w ostatnich czasach pod wpływem najświetniejszych haseł tonalności. We Włoszech reprezentacyjnym talentem wśród „młodych" jest Francesco Malipiero. Jego kwartet wykonanym będzie we środę, 21 bm. w obramowaniu kwartetu Mozarta i Brahmsa.

— WŁODZIMIERZ GAJDAROW, słynny bohater filmu. na wieczorze swoim w piątek, 23 bm. w Teatrze im. Słowackiego odegra ze świetną artystką Olgą Gzowską dramat Andrejewa „Życie człowieka", wodewil w jednym akcie Persjaninowa „Dobroczyńcy" i szereg innych utworów.

PRZEWODNIK HANDLOWY i PRZEMYSŁOWY.

Artykuły gosp.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
GERTRUDY 24.
Tel. 4162. Tel. 4162.

DELIKATESY

Istniejąca w Podgórzu przy ul. Lwowskiej L. 4 od lat 30-tu restauracya, handel towarów kolonialnych i delikatesów i bufet śniadankowy jod firmą:
MAURYCY HAAS
poleca najwyborniejsze zamorskie towary kolonialne delikatesy, jakoteż likiery i wina zagraniczne po cenach najtańszych

Śledzie i konserwy rybne poleca **B. M. GROSS** Kraków, Krakowska L. 28. Telefon 3291.

FUTRA

ZAKŁAD KUŚNIERSKI
M. ROTBLUM
UL. FLORYAŃSKA 8.

SPEDYCYA

Cracovia Sp. transportowa Biuro spedycyjne ul. Grodzka 60, Tel. 4078.

FIRANKI

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madrasowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detalicznie poleca firma
Lipschütz i Weitz, Grodzka 71

FORTEPIANY

Z. RABA NAST.
Kraków, ul. św. Anny 5. fortepiany i pianina firm światowej sławy.

GALANTERYA

Towary galant., pończochy, trykotaże, bielizna berety, kalosze, śniegowce itp. Simon Ohrenstein, Kraków, Dietlowska 45.

A. Wachsman
Kraków, Krakowska L. 7,
poleca hurt. na sezon zimowy trykotaże i galant. weł.

JEDWABIE

DOM MODY
S. SPIRA
Grodzka 4, Tel. 1265
Hurtownie i częściowo.

KAPELUSZE

Pierwsza Krakowska Fabryka Kapeluszy Słomkowych i Filcowych S. Wiener, ul. Krowoderska 73, Telefon Nr. 4115 i 4153.

Manufaktura

Leon Braciejowski
poleca:
PŁASZCZE i KOSTYUMY
Grodzka L. 5.

S. Lustbader, Kraków
pl. Dominikański 4, Tel. 1370
Fabryczny skład sukna, kamgarnów i szewiotów ang., bielskich i łódzkich.
Ceny fabryczne.
Sprzedaż hurt. i detajliczna

ADOLF BRACIEJOWSKI
poleca 2307
płaszcze i kostyumy
Kraków, ul. Grodzka L. 4.

MASKI

balowe i charakterystyczne, ordery kotylionowe. Wiktor Wanderer, Kraków, ulica Szewska L. 21

MASZYNY

Maszyny do pisania i telefony „Royal" Floryańska 49, Telefon 1577.

MEBLE

Stylowe, luksusowe
etc. **S. MANNE,** Kraków Szpitalna L. 6. Tel. 4074. Rok zał. 1860.

Meble stylowe luksusowe, biurowe, dekoracye wnętrz poleca M. Pleszowski, Kraków, Mały Rynek 2, Telefon 4136.

NACZ. KUCHENNE

Unia Handl. „Metal"
Kraków, Dietla L. 58.
Telefon Nr. 4564.
Hurtownia wyrobów metalowych Specyalność: Naczynia aluminiowe i emaljowane. Wyłączna sprzedaż i fabryczny skład naczyń emal. marki

ŚFINX

SZKŁO

Pierwsza małopolska fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. Kraków, Grodzka 60, Telef. 4078 i 4225, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

LUSTRA meblowe.
SZKŁA szlifowane poleca tanio wytwórnia luster
Bracia Kalmus, Kraków.
Starowiślna 60. Tel. 2152.

Szlifiernia szkła i luster **K. Woroniecki,** Kraków, pl. Szczepański L. 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń, szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnawia stare lustra.

PORCELANA

Porcelanę, kryształy, szkło i lampy poleca:
H. Statter Kraków
Grodzka L. 39.

RADIO

„Uniwersum" biuro inżynierskie, Kraków, ul. św. Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiorcze, lampki katodowe i części składowe

PAPIER

Izaak Zucker
Sp. z ogr. odp.
Kraków, Dietla L. 44
Hurtownia papieru i przyborów piśmiennych
Fabryka przerobu papieru „Wawel"
Rok zał. 1878 Tel. 1343.

S. Neuman, Dietla 55. Tel. 1019
hurtownia papieru i przyborów piśmiennych fabryczny skład **TAPET.**

Grünspan & Gerber
fabr. skład papieru i tektur Plac Nowy 7. — Tel. 4400

SZLIFIERZ

SPECYALISTA
szlifierz brzytew dobiera mebowo wg. zarostu, najlepsze brzytwy od 5-7 zł. **J. MYSZKOWSKI** Kraków, Dietlowska 46.

WĘGLE

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo Polska Spółka Węglowa, ul. Andrzeja Potockiego L. 8. Tel. 4075.

ŻELAZO

Skład żelaza
i artykuły metalowe
S. SATTLER
Kraków, Stradom 18

REKLAMA dźwignią :: handlu ::

DANCINGI DOMOWE
urządza światowej marki
GRAMOFON „His masters voice"
„GŁOS SWEGO PANA"

Gramofon len najnowszej konstrukcyi (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędnych znawców całego świata za najlepszy.
Wzorowa reprodukcya bez szmerów.
Wielki wybór płyt, również żydowskich i hebrajskich kantorów: ROZENBLATTA. KWARTINA, SIROTY.

THE GRAMOPHONE Co. Limited, LONDON.
Jeneralny reprezentant na Polskę:
JÓZEF WEKSLER
Kraków, Floryańska 25. Lwów, Sykstuska 2.

FUTRA! Pierwsza i największa hurtownia w Polsce **FRÖHLICH i Ska** !FUTRA
Adres telegr.: **Fröhlichko Kraków.**
KRAKÓW, UL. STANISŁAWA L. 7. — Tel. 4563.

FORTEPIANY PIANINA, FISHARMONIE SKŁAD **HELENA SMOLARSKA**
KRAKÓW, ULICA SZEWSKA L. 9. — Telefon 4365.
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy. Wybór olbrzymi.

OJA PARFUMERIE — PARIS
Józef Lax i Syn, Kraków, Zwierzyniecka 6

Drobne ogłoszenia.

Panna inteligentna łagodnego charakteru znająca szycie, poszukiwana do całkowitego zajęcia się dwojgiem dzieci, 3 i 4 letn. Zgłoszenia przyjmuje Zarząd szpitala żyd., Skawińska 8. 124

Lokal frontowy z magazynem, w śródmieściu do odstąpienia. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 89. 116

Poszukuje się spólnika z kapitałem. Posiadam lokal frontowy z dużemi wystawami przy ulicy Floryańskiej. Branża obojętna. Łaskawe zgłoszenia pod „Kapitał" do Adm. N. Dz. 55

Panna intel., poważna z dobrej rodziny, gra na fortepianie, znająca się dobrze na gospodarstwie domowem, przyjmie zaraz posadę panny do towarzystwa, ewent. do starszej osoby. Zgłoszenia pod „Skromna" do Adm. N. Dz.

Okazyjnie do sprzedania jasna tualeta i czarny stolik. Wiadomość: ul. Lubomirskich L. 25, III. p. wprost schodów.

Rutynowanego koncypienta poszukuje adw. Dr. Necheles w Dobromilu. Posada do objęcia dnia 1 lutego 1925 r. 109

Podróżujący którzy stale podróżują po prowincyi mogą przez równoczesną sprzedaż naszej, wprowadzonej w handlach kolonialnych, pasty do obuwia „Purus" zarobić miesięcznie do 1.500 złotych prowizyi. Oferty do: „Purus", Chemiczne Zakłady Przemysłowe, Kraków, Biały Prądnik 60. 127

Nadzwyczajna okazya! 1.35 gr. Maszynki do prania sprzedaje Berger, Kraków, Pl. Szczepański 8, skład szczotek, farb, lakierów, wyrobów powroźniczych, trzcinowych, artykułów toaletowych, domowo-gospodarczych

Piotr Sarafin z Kolbuszowej, unieważnia zgubioną książeczkę wojskową 126

Buchalter bilansista z wieloletnią praktyką handl. i bankową, zaufania siła, poszukuje zajęcia za skromnem wynagrodzeniem. Zgłoszenia pod „Skromny" do Ad. N. Dz. 22

!! OKAZYA !!

KOMPLETNE WYPRAWY ŚLUBNE
męską bieliznę, płótna, szyrtyngi i stołowiznę najlepszych fabryk zagranicznych poleca firma: 104
IZAAK WIKLER
Stradom 5.
Obsługa solidna. — Ceny bardzo przystępne.

PŁASZCZE GUMOWE
i impregnowane we wszelkich rodzajach.
KURTKI SKÓRZANE
nappa od najtańszych do najlepszych.
RĘKAWICZKI SKÓRKOWE
damskie, męskie i dziecięce w bardzo wielkim wyborze poleca:
A. BROSS
Kraków, Floryańska L. 44.
Narożnik obok Bramy Floryańskiej. 114

Poszukuję samodzielnej modniarki oraz zdolnej ekspedyentki z działu modniarskiego. Zgłoszenie pod „Modniarstwo" do Adm. N. Dz. 54

Konfekcyę dziecięcą w dużym wyborze: jak sukienki, ubranka, garnit. wełniane, swetry kamizelki, szala, czapki, berety, kamasze, pończoszki itp. poleca Józef Zubikowski, Kraków, pl. Maryacki 9 (obok kościoła św. Barbary). Ceny konkurencyjne 2685

Poszukujemy 47
kilku młodych agentów do odwiedzania gości prywatnych. Dobry zarobek zapewniony. Zgłoszenia osobiste między godz. 7—8 wieczorem
Rotter i Wermuth
Sebastyana L. 3.

Kredyty wekslowe
dla znaczniejszych przemysłowców polskich za gwarancyą pierwszorzędnych polskich banków załatwia na korzystnych warunkach 51
ERNST STEINER & Co Bankkommission
Berlin W. Motzstrasse 8.

Po gruntownem odnowieniu lokalu i pod zupełnie nowem kierownictwem otwartą została.
Kawiarnia i restauracya „CITY" ul. Gertrudy (wejście od plant)
ORYGINALNA ORKIESTRA CYGAŃSKA
BRACI VESZPREMY Z BUDAPESZTU
pod batutą p. Gezy Veszpremy
Potrawy, napoje i przekąski podaje się w doborowej jakości po cenach niskich. — Obsługa szybka i staranna — O liczne odwiedziny uprasza
ZARZĄD.
Od godziny 7 rano do godziny 11 przedpołudniem podaje się oryginalne
Śniadania wiedeńskie za 1 złoty
składające się: z kawy, herbaty z mlekiem lub czekolady, 2 jajek, 2 maseł i 2 bułek.
Roboty artyst. malarskie wykonali: pp. Piasecki, Silberspitz i Heuberger. 123

Podróżującego
zdolnego, solidnego z działu
papierowo-luksusowego
przyjmie zaraz
Henryk Klein, Kraków, **Lubicz 3.**

Cena:

W Niemczech	3 Mk	Łotwa	150 Rubli
W Polsce	5 Zł	Ameryka	1 Dolar
Litwa	7 Letów	Reszta krajów	75 amer. cent.

Księgarnie, wydawnictwa i organizacye otrzymują rabat.
Dostawa tylko za zaliczką lub przedpłatą za pośrednictwem:
Jüdischer Kalender-Verlag, Berlin W. 15.
Konto czekowe w Berlinie 3461.
P. K. O. 190.728 Warszawa, Eszekiel Steinmatzky

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart: Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.